

• AVINOR

Bekjempelse av kjempebjørnekjeks og tromsøpalme

Tekst og foto: Einar Eriksen

Hvorfor bekjempe kjempebjørnekjeks og tromsøpalme?

- Kjempebjørnekjeks (*Heracleum mantegazzianum*) og tromsøpalme (*Heracleum persicum*) er innførte arter i Norge, og svekker det biologiske mangfoldet i norsk natur ved å fortrenge stedegne arter.
- Begge artene er oppført på Norsk svarteliste.

Unngå spredning

- Flytting av jord med frø av kjempebjørnekjeks er den viktigste årsaken til spredning over lange avstander.
- Maskiner og utstyr kan bidra til spredning av frø. Utstyret må derfor rengjøres før det brukes andre steder.
- Veier og elver/bekker fungerer som spredningskorridorer. Søk etter nye planter eller spredningskilder 200 meter i hver retning langs elv/bekk eller vei.

Bekjempelsesmetoder

- **Rotkutting** er den mest aktuelle metoden, så lenge bestanden er så liten at dette ikke blir altfor tidkrevende.

Kjempebjørnekjeks og tromsøpalme kan bekjempes ved å kutte roten med en spiss spade ved å føre den på skrå nedover slik at den treffer roten 15-20 centimeter under bakken. Planten vippes så opp.

- **Tidlig: Rotkutting tidlig i sesongen**
Tidlig i sesongen, fra mai og i starten av juni i Oslo-området, er det tid for rotkutting av planter.
- **En måned senere: Rotkutting og kartlegging**
Rundt en måneds tid senere, første halvdel av juli i Oslo-området, oppsøkes bestandene igjen. Etternølere og andre som er i ferd med å danne stengel eller blomstre rotkuttet. Hvis forekomstene er langs bekk eller elv, må det kartlegges langs elven i begge retninger (200 meter). Også nyoppdagede forekomster bekjempes.
- **5-6 uker senere: Rotkutting**
Bestandene oppøkes atter en gang, og plantene rotkuttet igjen.

- **Oppgraving** av hele bestanden er aktuelt ved store bestander. Massene kan flyttes (obs: spredningsfare) og deretter dekkes til med duk og rene masser og til slutt tilsås, eller det kan brukes som toppmasser på områder som skjøttes som plen. Alternativt kan massene deponeres i godkjent varig deponi.
- **Slått** kan være aktuelt ved større bestander som ikke er mulig å grave opp. Da begynner man tidlig i sesongen, og slår hver tredje uke. Rundt Oslo er det anbefalt å begynne i slutten av mai eller tidlig i juni og gjenta behandlingen til i begynnelsen av september. Det kan tenkes at slått hver fjerde uke kan være tilstrekkelig lenger nord i landet.
- **Sprøyting** bør helst unngås av miljømessige årsaker. Hvis det likevel anses som nødvendig, er virkestoffet glyfosfat eller fluroksypyr aktuelt. Påbegynn sprøyting mens plantene bare er 15-20 centimeter høye og gjenta behandlingen gjennom sesongen.

Behandling av plantematerialet

Dersom planten ikke er i ferd med å blomstre og det ikke er dannet knopper:

Plantematerialet bør legges igjen på stedet uten kontakt med rennende vann og uten at rota er i kontakt med jord.

Hvis planten har dannet knopper eller begynt å blomstre:

Planten kuttes opp før den legges igjen på stedet.

Dersom planten har satt frukter:

Pakk plantene og send til forbrenning (obs: spredningsfare).

Giftig

Kjempebjørnekjeks og tromsøpalme inneholder gift som virker irriterende på huden, og som sammen med sollys kan føre til brannskader. Bruk heldekkende arbeidstøy, gummihandsker og vernebriller. Ha vann tilgjengelig, og skyll med rikelige mengder dersom du får plantesaften på huden eller i øynene og unngå sol. Dusj etter endt arbeidsøkt og vask arbeidstøyet.

Giftinformasjonen (døgnåpen): 22 59 13 00

Kjennetegn

- Kjempebjørnekjeks og tromsøpalme er store skjermplanter. I Norge er de ofte et par meter i høyden midt på sommeren, men samtidig er mange eksemplarer ikke bemerkelsesverdig høye.
- Bladene er trekoblet eller finnete med tilspissede fliker (avbildet nedenfor).

Det anbefales å registrere funn av kjempebjørnekjeks og tromsøpalme i artsobservasjoner.no. Da bør du også skille de to artene:

- Trømsøpalme har kortere tilspissede fliker på bladene enn kjempebjørnekjeks.
- Tromsøpalme har flatere blomsterskjermer og mindre sideskjermer enn kjempebjørnekjeks.
- Rødpigmenteringen nederst på stengelen er som regel jevnere hos tromsøpalme enn hos kjempebjørnekjeks.

Flikete bladrosett i juni/juli.